

**Israél &
Palestina**

**Israél &
Palestine**

KONFLIKTEN MELLAN ISRAEL OCH PALESTINA

Konflikten mellan Israel och Palestina har pågått sedan 1948 och påverkar hela regionen. Ännu syns ingen lösning. I slutet av 2008 anföll den israeliska armén Gaza och minst 1 500 människor dödades i ett av världens mest tätbefolkade områden. Kvinnoorganisationer i Mellanöstern arbetar trots konflikter och massivt motstånd för fred, demokrati och jämställdhet. Deras arbete spelar roll för möjligheterna till fred.

STATEN ISRAEL BILDADES efter andra världskriget och förintelsen, då sex miljoner judar dödades. FN:s generalförsamling antog 1947 en resolution om att det dåvarande Palestina skulle delas i en judisk och en palestinsk stat, Israel och Palestina.

1948 utropade sig Israel till en självständig stat. De arabiska grannländerna, som inte godtagit FN:s förslag, anföll Israel dagen efter självständighetsförklaringen. Israel ockuperade då stora delar av det som skulle ha blivit Palestina enligt FN-förslaget. Resterande delar av Palestina ockuperades av Jordanien och Egypten.

1967 utbröt sexdagarskriget då Israel ockuperade och tog Gaza, Sinaihalvön, Västbanken och Golanhöjderna från Egypten, Jordanien och Syrien.

Under krigen tvingades miljontals palestinier att fly. Idag finns 4,5 miljoner registrerade palestinska flyktingar i Mellanöstern.

1987 utbröt ett palestinskt uppror på de ockuperade områdena, den första intifadan. De palestinska kvinnoorganisationerna spelade en aktiv roll under den första intifadan, bland annat genom icke-våldshandlingar för fred. Även israeliska kvinnor engagerade sig och flera gemensamma kvinnomöten anordnades

på neutral mark där grupperna skissade på lösningar av konflikten. Ur samarbetet bildades Jerusalem Link, en organisation som samordnar den palestinska och israeliska kvinnofredsrörelsen.

1993 undertecknades Osloavtalet som innebar att Israel skulle delas i två stater. Samtidigt fick palestinska Gazaremsan och staden Jeriko på Västbanken självstyre. År 2000 bröt fredsprocessen samman och den andra intifadan bröt ut. Kvinnorörelsen i Israel och Palestina menar att en orsak till att fredsavtalet inte höll var att kvinnor inte fanns med vid förhandlingsbordet.

Sedan den andra intifadan har den politiska situationen försämrats och konflikten har ytterliggare militariserats, vilket drabbar både den israeliska och palestinska befolkningen. År 2002 började Israel bygga en mur längs med Israels gräns mot palestinska Västbanken ofta långt in på palestinsk mark. Israel menar att muren ska skydda den israeliska befolkningen från palestinska självmordsbombare. Muren går igenom samhällen och skär av Västbanken från Jerusalem, där bland annat flera större sjukhus finns. Många gånger går muren tätt intill husen och lämnar byarnas odlingsmark på Israels sida.

ISRAEL

Konflikten mellan Israel och Palestina påverkar hela det israeliska samhället. För den israeliska befolkningen är rädslan för självmordsattentat och raketattacker närvarande dagligen. Det påverkar deras val av resväg till skola och jobb, inköpsmöjligheter och fritidsaktiviteter. För kvinnor och barn som åker mer kollektivt än män är rädslan än mer närvarande. Beväpnade säkerhetsvakter övervakar så gott som samtliga folktäta platser. En undersökning gjord av den israeliska organisationen *Isha LIsha* visar att den kraftiga ökningen av lätta vapen har lett till mer våld i det israeliska samhället och mäns våld mot kvinnor har ökat och förråats.

Israeler får inte besöka Västbanken eller Gaza. Nyheterna är krigshetsande och starkt vinklade som i de flesta krig. Många israeler vet inte vad som sker på Västbanken och i Gaza. Samhället är segregerat och få judiska israeler och palestinska israeler har kontakt.

450 000 israeler lever idag som bosättare på ockuperat palestinskt område och de israeliska bosättningarna växer. Enligt internationell rätt är alla bosättningar olagliga tills dess att Palestina och Israel i förhandlingar kommer överens om var gränserna ska dras. Militära frågor och säkerhet är de främsta nationella

prioriteringarna. I de organ som fattar beslut om konflikten är kvinnor underrepresenterade. Israeliska kvinnoorganisationer menar att det behövs ett genusperspektiv för att nå fred. Till exempel har *Coalition of Women for Peace* kritiserat hur säkerhet definieras. De menar att säkerhet handlar om mer än väpnad konflikt, till exempel möjligheten att kunna försörja sig, frihet från våld i hemmet, säkra skolor för barnen och tillgång till rent vatten.

Israels parlament Knesset har tillsatt en arbetsgrupp bestående av alla kvinnor i parlamentet kring FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Gruppen har drivit igenom en lag som säger att varje israeliskt myndighetsteam som arbetar med konflikt och säkerhetsfrågor nu måste ha kvinnor representerade.

PALESTINA

PALESTINA ÄR UPPDELAT I TVÅ OMRÅDEN, Gaza och Västbanken. I slutet på 2008 bröts den vapenvila som rådde mellan Hamas som styr Gaza och Israel och den israeliska armén inledde en massiv attack mot Gaza som ett svar på de raketer som Hamas skjuter in i Israel. Israeliska armén angrep Gaza, ett av världens mest tätbefolkade områden, med flygvapen och marktrupper och över tusen människor dödades. Majoriteten av dem som dödades var civila.

Redan innan Israels anfall mot Gaza var situationen för befolkningen en humanitär katastrof med stor fattigdom, hög arbetslöshet och en akut brist av tillgång till grundläggande sjukvård.

Den svårasituationen för befolkningen uppstod efter att Hamas vann det palestinska valet i början av 2006. Omvärlden har terroriststämplat Hamas och efter valsegern bojkottade många länder regeringen och höll bistånd inne. Samtidigt frös Israel inne utbetalningarna av palestinska skattemedel. Sedan tidigare kontrollerade Israel Gazas gränser, handeln och elförsörjningen.

Efter anfallet runt årsskiftet 2008/2009 har situationen för civilbefolkningen förvärrats ytterligare. Det rapporteras om ett ökat våld mot kvinnor i hemmen och många kvinnor blivit änkor. Enligt rådande praxis i Gaza förlorar många änkor rätten till vårdnad av sina barn, den tillfaller makens familj.

För den palestinska befolkningen på Västbanken har muren förändrat vardagen och kraftigt begränsat rörelsefriheten. Reserestriktioner, vägspärrar, israeliska bosättningar på ockuperat område och muren skapar tillsammans en verklighet där Västbanken blir alltmer uppdelad i

små isolerade öar. Västbanken styrs av Fatah och under sommaren 2007 utbröt väpnade strider mellan Fatah och Hamas. De interna palestinska stridigheterna gör situationen för palestinerna ännu svårare.

Våldet och den militära närvaron har förflyttats från gator och vägspärrar in i människors hem. Det sker genom husrannsakingar, genom att hem blir militära poster och genom att ett stort antal bostäder totalförstörts av israelisk militär. Framförallt är det förutsägbarheten i militärens agerande som skapar maktlöshet.

Kvinnor på Västbanken och Gaza utsätts för direkta militära aggressioner, rörelsefriheten minskar, flickors skolgång begränsas och tidiga äktenskap ökar. Även mäns våld mot kvinnor i familjen har ökat under senare år. Förutsättningarna för en demokratisk palestinsk stat undergrävs när kvinnor hindras från att delta i samhället.

Kvinnors hälsa har försämrats drastiskt på grund av svårigheten att ta sig till sjukvård. 70 procent av alla gravida kvinnor lider av undernäring och antalet förlossningar utan medicinsk kunniga personer närvarande har ökat dramatiskt. Den israeliska militären har förstört en stor del av den palestinska administrationen, inklusive polismyndigheter och fängelser. De praktiska möjligheterna att erbjuda kvinnor rättsligt skydd är små. Som icke-stat kan Palestina inte underteckna internationella avtal, som till exempel CEDAW, FN:s konvention om att avskaffa alla former av diskriminering mot kvinnor. Det har gjort att kvinnoorganisationer i Palestina fortfarande saknar en juridisk grund för att utmana diskriminering och övergrepp.

KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

ATT ALLA BERÖRDA grupper ska få delta i fredsprocesser kan låta som en självklarhet. Men i nästan alla fredsförhandlingar deltar bara den del av samhällets aktörer som redan har makt, till exempel politiker och militärer. Majoriteten av dem är män och kvinnor och civilsamhället saknar ofta representation.

Den 31 oktober år 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Resolutionen var ett resultat av kvinnoorganisationers arbete för att uppmärksamma kvinnors situation i konflikt. Resolution 1325 handlar om krigets påverkan på kvinnor och kvinnors deltagande i fredsprocesser.

RESOLUTION 1325 SÄGER ATT:

- ▶ **KVINNORS MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I KONFLIKTOMRÅDEN SKA GARANTERAS.**
- ▶ **KVINNOR SKA DELTA PÅ LIKA VILLKOR SOM MÄN OCH PÅ ALLA NIVÅER I KONFLIKTFÖREBYGGANDE OCH FREDSFRÄMJANDE PROCESSER.**
- ▶ **KVINNORS OCH MÄNS JÄMLIKA DELTAGANDE ÄR NÖDVÄNDIGT FÖR ATT UPPNÅ VARAKTIG SÄKERHET OCH FRED.**
- ▶ **FLER KVINNOR SKA DELTA OCH DÅ DELTA PÅ LIKA VILLKOR SOM MÄN I INTERNATIONELLA FREDS- OCH SÄKERHETSFRÄMJANDE OCH HUMANITÄRA INSATSER.**
- FÖR ATT LEVA UPP TILL RESOLUTION 1325 SKA FN:S MEDLEMSLÄNDER UTFORMA HANDLINGSPLANER. DET GÄLLER BÅDE NATIONELLT OCH I INTERNATIONELLA INSATSER. SVERIGES REGERING HAR SEDAN ÅR 2006 EN HANDLINGSPLAN.**

Hur det internationella stödet i kris- och konflikt-drabbade områden utformas har stor betydelse för framtiden. Att många grupper idag lämnas utanför är allvarligt. Med tydliga handlingsplaner och mer kunskap skulle resolution 1325 kunna vara ett verktyg för att inkludera flera parter i fredsprocesser.

I oktober 2007 uppmanade FN:s säkerhetsråd medlemsstaterna att öka sina ansträngningar för att kvinnor ska delta i arbetet att skapa fred och säkerhet.

KVINNOR I FREDSFÖRHANDLINGAR

”Fredssamtal förs fortfarande av dem som startar konflikter snarare än av dem som verkligen är motiverade att skapa fred. Idag finns det få exempel där kvinnor på ett strukturerat sätt fått tillgång till fredsförhandlingar.”

JOANNE SANDLER, VICE CHEF FÖR UNIFEM

FN:s säkerhetsråds resolution 1325 ”Kvinnor, fred och säkerhet” från år 2000 kom till för att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser. Men kvinnoorganisationer får fortfarande kämpa för sin rätt att vara med och påverka framtiden.

Under de 40 fredsförhandlingar som ägt rum i Colombia har ingen kvinna eller representant från civilsamhället deltagit. Efter den senaste fredsförhandlingen 2002 samlades kvinnoorganisationerna och arbetar nu tillsammans för att synas och höras så mycket att det ska vara oundvikligt att bjuda in dem till nästa förhandling.

I Kosovo krävde kvinnor från *Kosovo Women's Network* och *Women in Black* i Serbien att kvinnor skulle få delta i förhandlingarna om Kosovos status. Bara en kvinna deltog i en av de officiella delegationerna. *Women's Network* och *Women in Black* genomförde parallellt med de officiella fredsförhandlingar egna förhandlingar.

I Liberia samlades år 2003 kvinnor från olika delar av samhället inför landets 15:e fredsförhandling. Kvinnoorganisationerna krävde att få delta för att nå fred efter det 14-åriga inbördeskriget där kvinnor systematiskt utsatts för övergrepp. Resultatet av kvinnoorga-

nisationernas krav blev att kvinnor för första gången deltog i förhandlingarna som delegater, observatörer och åskådare. De fick igenom några av sina krav som utmanade ojämlika maktstrukturer i samhället.

Liberia visar att fredsprocesser är en möjlighet att bryta traditioner, strukturer och lagar som diskriminerar kvinnor. Idag leds Liberia av president Ellen Johnson-Sirleaf och det finns kvinnor på flera höga positioner.

KVINNOR OCH KRIG

I KONFLIKTER ÄR 70 procent av dödsoffren civila, en majoritet av dem är kvinnor och barn.

Kvinnor och barn utgör 80 procent av världens flyktingar.

► **UNDER KONFLIKTER** våldtas och utnyttjas kvinnor och flickors systematiskt, till exempel under krigen på Balkan, i Tjetjenien, Kambodja, Colombia och i Sudan. Sommaren 2008 antog FN:s säkerhetsråd Resolution 1820 som slår fast att våldtäkt och andra former av sexualiserat våld i krig kan ses som krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord.

► **KVINNOR OCH FLICKOR INGÅR** många gånger i de stridande styrkorna i konflikter, som bland annat soldater, hushållerskor och sexslavar.

I krigen i Liberia, Sierra Leone, Uganda och Nepal beräknas kvinnor och flickor ha utgjort en tredjedel av de stridande grupperingarna.

På Sri Lanka var cirka 40 procent av de 51 000 barn som deltog i striderna flickor. Efter kriget var det svårt för flickorna att återvända till sina hem och familjer. Många blev socialt utstötta.

► **MÄNS VÅLD MOT KVINNOR** ökar under och efter konflikt visar erfarenheter från Kvinna till Kvinna samarbete med över 100 kvinnoorganisationer i södra Kaukasus, Balkan och Mellanöstern. Kvinnors rättigheter försvagas

ofta efter konflikt och ojämställdheten mellan kvinnor och män ökar. Kvinnors rörelsefrihet begränsas och det blir svårare för kvinnor att delta i samhället.

► **INTERNATIONELLA SAMFUNDETS** närvaro kan leda till sexuella övergrepp och att kvinnor utnyttjas. I konfliktdrabbade områden närvarar ofta det internationella samfundet, till exempel fredsbevarande styrkor från FN, Nato, Afrikanska Unionen (AU), EU och internationella organisationer som arbetar med bistånd och fredsarbete. Under senare år har det uppmärksammats att internationella samfundets närvaro ökar efterfrågan på sex i utbyte mot pengar eller mat. I bland annat Elfenbenskusten, Haiti och Demokratiska Republiken Kongo har FN-personal missbrukat sin makt genom att utnyttja flickor och kvinnor. Sexköp bidrar till den organiserade brottsligheten som ofta kontrollerar både prostitution, människohandel och vapen- och narkotikahandel.

Internationellasamfundet måste representeras av både kvinnor och män. En blandad grupp har tillgång till hela befolkningen. I FN:s fredsbevarande styrkor har än så länge cirka två procent kvinnor deltagit.

Pushing the limits

WWW.KVINNATILLKVINNA.SE